

Organik Çilek Yetiştiriciliği Yapan İşletmelerin Sosyo-Ekonomik Açidan İncelenmesi

Hasan KARAHAN¹, Damla ÖZSAYIN², Süleyman KARAMAN³

Uludağ Üniversitesi, Keles Meslek Yüksekokulu, Organik Tarım Programı, Bursa/Keles¹
Çanakkale OMÜ, Gökçeada Uyg. Bil. Yüksekokulu Organik Tarım İşletmeciliği Böl., Çanakkale/Gökçeada²
Akdeniz Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Antalya³
İletişim: hkarahan@uludag.edu.tr

Özet

Üzümsü meyveler grubunda yer alan çilek, yetiştirme koşullarının uygun olduğu pek çok yerde yetiştiriciliği yapılabilen bir üründür. Yıllar itibarıyla, organik ürünlere olan talebin artmasıyla birçok tarımsal üründe olduğu gibi çilek yetiştiriciliğinde de organik üretim önem kazanmıştır. Bursa'nın dağ yöresi olarak bilinen Orhaneli, Keles, Büyükorhan ve Harmancık ilçelerinde yetiştiriciliği yapılan çilek üretimi, bu ilçelerin ekonomisi açısından oldukça önemlidir. Bu bölgede yetiştiriciliği yapılan çileklerin, hormonsuz ve doğal olmalarının yanında kendilerine has aromalarının da bulunması nedeniyle; üretimlerine hem konvansiyonel hem de organik olarak devam edilmektedir. Dağ ilçelerinde yapılan organik çilek yetiştiriciliği, firmaların taleplerine bağlı olarak ve üreticilere alım garantisi verme suretiyle gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmada, dağ yöresi ilçelerinde organik çilek yetiştiriciliği yapan üreticilerin sosyo-ekonomik yapılarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın ana materyalini, yöredeki işletmelerden tamsayım yoluyla uygulanan anketlerden elde edilen veriler oluşturmaktadır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre; araştırma bölgesindeki organik çilek yetiştiricilerinin büyük çoğunluğunun 56 yaş ve üzerinde olduğu, hanehalkı büyüklüklerinin de Türkiye ve Bursa'nın hanehalkı büyüklüğü ortalamasının üzerinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, araştırma alanındaki üreticilerin önemli bir kısmının da ilkökul mezunu olduğu saptanmıştır. Çalışmada, organik çilek yetiştiriciliği yapan üreticilerin bu ürünü yetiştirme eğilimlerinin firma talepleri doğrultusunda değişim gösterdiği dikkati çekmektedir. Aynı zamanda, bu değişimin üreticilerin pazarlama olanaklarını da etkilediği söylenebilir. Üreticiler, yörede kurulmuş olan Organik Meyve Üreticileri Birliği tarafından verilen hizmetlerin tarımsal ürünlerinin pazarlanması ve organik tarım ile ilgili bilgi alışverişine ilişkin beklentilerinin gerisinde kaldığını düşündüklerinden, mevcut üretimlerine çeşitli sertifikasyon kuruluşu ve alıcı firmaların yönlendirmeleri doğrultusunda devam etmektedirler. Araştırmadan bulgularına göre; bu çalışmanın organik çilek yetiştiriciliği yapan üreticilerin bu üretim dalına olan eğilimlerinin belirlenmesinde ve organik çilek yetiştiriciliğine yönelik uygulamaların sürdürülebilirliği açısından etkili olması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bursa, Çilek, Organik tarım, Tarımsal yayım

Examination the Socio-Economic Aspects of the Business Engaged in the Cultivation of Organic Strawberries

Abstract

Berries groups located strawberries can be growth in many places by appropriate growth conditions. As of years, with the growing demand for organic products as well as in the organic production of strawberries has gained importance. Strawberry production is very important for the economy of Keles, Büyükorhan, Harmancık which are known as mountain regions of Bursa. The production of strawberry in this region is continuing both organic and conventionally because of having natural hormones and their unique flavor. Organic strawberry production in the mountain region is carried out by the manufacturer depending on the guarantee and demands of the company. In this study, the socio-economic structure of organic strawberry growers farming in mountain regions of the country are examined. In this context, the work constitutes the main material of the data obtained from the census questionnaire. The majority of organic strawberry growers in research over 56 years and the household size are above the average

household size in Turkey and Bursa. In addition, a significant portion of the producers are the primary school graduates. In this study, the tendency of farmers growing organic strawberry varies according to the demand of this product companies. At the same time, these changes affect the farmers' marketing possibilities. Producers continue in accordance with the orientation of the various certification bodies and there firm on current production because they think that the service provided by the Association of Organic Fruit Growers is behind the expectations concerning the exchange of information about organic farming. The information obtained from this study is expected to be useful for dissemination of practices for growing organic strawberries the determination of organic strawberry growers growing trend.

Keywords: Bursa, Strawberry, Organic farming, Agriculture extension,

Giriş

Üzümsü meyveler içerisinde en önemli yeri tutan çilek dünyanın birçok yerinde yetiştirilmektedir. Çileğin özellikle son yıllarda dünyada ve ülkemizde giderek önem kazanmasında en büyük etken değişik iklim ve toprak koşullarında ekonomik olarak yetiştirilmesi olmuştur. Ayrıca çilek, pazarda taze meyvenin az olduğu dönemlerde olgunlaşması nedeniyle iyi bir pazar avantajı da sağlamaktadır. Çilek, taze olarak tüketilmesinin yanında işlenerek tüketilebilen, vitamince zengin bir meyvedir. Ülkemizde çilek üretimi 1970'li yıllarda başlamış olup 1975 yılında üretim 16.000 ton iken 2007 yılında bu miktar 250.000 tona ulaşmıştır. Türkiye çilek üretiminin %45.54'ü Marmara, %30.39'u Akdeniz, %13.71'i Ege Bölgesinden karşılanmaktadır (Nacar, 2012).

Türkiye'de yetiştirilen çileğin %45 gibi büyük bir oranının Marmara bölgesinde yetiştirilmesi, toprak ve su kaynakları ve havayı kirletmeden, çevre, bitki, hayvan ve insan sağlığını azami derecede korumak amacı ile var olan organik tarımda çilek yetiştiriciliğinin bu bölge yetiştirilebilmesi açısından iklim ve toprak koşullarının uygunluğunu ön plana çıkarmaktadır. Bursa ilinin 2014 yılı organik tarım verilerine bakıldığında; organik çilek üretici sayısı ve üretim alanı açısından ilk sıralarda olduğu görülmektedir.

Bursa'nın ilçeleri arasında da dağ yöresi olarak adlandırılan Harmancık, Keles, Orhaneli ve Büyükorhan ilçelerini kapsayan bölge güney ve güneydoğu kesiminde yer alan ilçelerdir. Yöre ekonomisinin büyük bir bölümü tarım, hayvancılık ve orman ürünleri üretimine dayanmaktadır. Tarım ürünleri içerisinde özellikle kiraz ve çilek hem üretim alanı hem de katma değer yaratma açısından bu yörede iki önemli ürün olarak karşımıza çıkmaktadır (Karahan ve Gürbüz, 2014). İlçeler Bursa'nın organik çilek üretiminin tamamını karşılamaktadır. Bursa'da dağ yöresi olarak adlandırılan, Harmancık dışındaki 3 ilçede 72 üretici tarafından 1702 dekarlık bir alanda organik çilek yetiştiriciliğine devam edilmektedir (Anonim, 2014). Bu alanın tek başına Bursa ilinin organik çilek üretimini karşılaması, çalışmanın bu bölgede yapılmasında etken olmuştur. Bu çalışmada, ilçelerde organik çilek yetiştiren üreticilerin sosyo-ekonomik yapılarının ortaya konması amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot

Araştırmanın ana materyalini Keles, Orhaneli ve Büyükorhan ilçelerinde organik çilek üretimi yapan tarım işletmelerden anket yoluyla elde edilen veriler oluşturmaktadır. Ayrıca, daha önce yapılmış bazı literatür çalışmaları ile kamu ve özel kuruluşların kayıtlarından da yararlanılmıştır. Araştırma alanında, organik çilek yetiştiriciliği yapan

işletme sayısının 72 olması nedeniyle tamsayım yöntemi kullanılarak, üreticilerin tamamına ulaşılmaması hedeflenmiştir. Ancak, Keles ilçesinde üretimde bulunan çiftçilerden 5'inin Bursa'da ikamet etmesi nedeniyle uygulanacak anket sayısı 67 olarak saptanmıştır. Araştırmanın konusuna ilişkin hazırlanan anket formları ise Ağustos-Kasım 2014 dönemleri arasında üreticilere "yüz yüze görüşme" tekniğinden faydalanılarak uygulanmıştır. Anket yoluyla elde edilen verilerin hesaplanmasında oransal değerler kullanılmıştır. Bu veriler de SPSS 16.0 paket programı kullanılarak elde edilmiştir.

Araştırma bulguları incelenirken, ilk olarak organik çilek yetiştiriciliği yapan üreticilerin demografik özellikleri ortaya konulmaya çalışılmaktadır. İkinci olarak, üreticilerin ekonomik yapıları açıklanmaktadır. Üçüncü olarak ise, üreticilerin organik çilek yetiştiriciliğine ilişkin gelecek ile ilgili beklentileri ve yayım faaliyetlerine ne kadar katılımda buldukları incelenmeye çalışılmaktadır.

Araştırma Bulguları ve Tartışma

Üreticilerin Demografik Yapısı

Anket verilerine göre, üreticilerin %68,4'ünün 56 yaş ve üzeri olduğu belirlenmiştir. Akın (2008) tarafından Akşehir ilçesinde yapılan araştırmada organik çilek üretimi yapan deneklerin büyük çoğunluğunun (%46,3) 51-60 yaş ve üzeri grup içinde bulunduğu saptanmıştır. Çalışma alanındaki üreticilerin Akşehir ilçesindeki üreticilerden daha yüksek yaşa sahip olduğu görülmüştür. Bu durum, genç kesimin özellikle Bursa merkeze iş ve eğitim amaçlı göç etmesi nedeniyle o bölgede yaşlı nüfusun yoğunlaşmasına sebep olması şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca, üreticilerin %99'unun erkek, %1'inin ise kadın

üreticilerden oluştuğu saptanmıştır. Organik çilek üretiminde kadının rolü ise sadece fide dikim ve özellikle hasat zamanında işçi statüsünde bulunmasıyla ön plana çıktığı dikkati çekmektedir.

Akın (2008) tarafından yapına araştırmada organik çilek üretiminde bulunan üreticilerin hane halkı sayısı %40,7 ile 3, konvansiyonel çilek yetiştiriciliği yapan işletmelerde ise %33,3'lük kısım 2 ve 6 kişilik hane halkından oluştuğu saptanmıştır. Araştırma yapılan üreticilerin %70'inin ailesindeki kişi sayısının 4 ile 6 arasında olması, tarımsal üretim konusunda firma tarafından gerekli desteğin verilmesi ve üretilen ürünün alımının garanti olması hane halkı büyüklüğünün, Bursa ortalaması olan 3,31'in ve Akşehir ilçesinde yapılan araştırma sonucunda ortaya çıkan hane halkı büyüklüğünün üzerinde olmasını sağlamıştır. Geniş aile olma özelliği taşıyan üreticilerde en büyük özellik, her ailede mutlaka bir emeklinin olmasıdır. Hatta bazı ailelerde 2 emekli birey karşımıza çıkmaktadır. Geniş ailelerde diğer bir özellik, üretim alanı açısından değerlendirme yapıldığında 10 dekar ve üzeri organik çilek üreten üreticilerin ailelerin tamamının geniş aile özelliği taşımasıdır. Özellikle hasat zamanında işçi temin etme konusunda aile işgücünden faydalanmaya bağlı olarak bu sonuç ortaya çıkmaktadır. Üreticilerin %28'i 1-3 kişilik ailelerden oluşmaktadır.

Araştırma alanında yapılan anket uygulamasında üreticilerin %56'sının ilköğretim mezunu olduğu saptanmıştır. Akın (2008)'in yapmış olduğu araştırmada organik çilek yetiştiricilerinin eğitim seviyelerine göre dağılımında büyük çoğunluğunun ilköğretim (%74,1) mezunu olduğu görülmektedir. Özcan'ın (2004) yapmış olduğu bir araştırmanın sonuçlarına göre ise, konvansiyonel tarım yapanların %3,3'ü üniversite mezunu iken organik tarım

yapanlar %1,4'ü üniversite mezunu olarak bulunmuştur. Çalışma alanında en yüksek eğitim düzeyi ise lise olarak karşımıza çıkmakta olup %3,5 gibi düşük bir oranda kalmaktadır. Ayrıca, üreticilerin yaşlarına bağlı olarak eğitim düzeylerinin de düştüğü görülmektedir. Araştırma alanındaki bu durum, eğitim düzeyi daha yüksek ve genç olan nüfusun kendilerine iş bulmak için şehir merkezine göç etmesiyle ilişkilendirilebilir.

Üreticilerin Ekonomik Yapısı

Üreticilerin nerdeyse tamamına yakınının, çocukluk çağlarından bugünkü yaşlarına kadar tarımla uğraştıkları bilinmektedir. Çilek yetiştiriciliği de yaşa bağlı olarak yine üreticilerin tarımla ilk tanıştıkları andan itibaren uğraştıkları bir üretim kolu olarak karşımıza çıkmaktadır. Üreticilerin %33'ü 20.001TL-30.000TL arası tarımsal gelire sahip iken %7'si 50.001-60.000 TL arası gelire sahiptir. Üreticilerin %60'ı gibi büyük bir kısmı da tarım dışı gelire sahip bulunmaktadır. Tarım dışı geliri olan üreticilerin tamamı 4-6 kişiden oluşan ailelerde görülmektedir. Tarım dışı gelire sahip üreticilerin tamamının emekli geliri de bulunmakta olup bu oran %17,5 olarak karşımıza çıkmaktadır. 20.001TL-25.000 TL tarım dışı emekli gelire sahip üreticilerin ailelerinde ikinci bir emekli maaşı olan birey daha bulunmaktadır.

Tarımsal faaliyet ile uğraşan üreticilerin ise %97'sinin traktörü bulunmaktadır. Traktörü olmayan işletmeciler ise küçük arazilerde (1,5-3 dekar) üretim yapan çiftçilerdir. Bahçe traktörü özellikle meyve yetiştiriciliğinde tarla sürme işleminde sık kullanılan bir araç-gereç olmasının yanında çilek yetiştiriciliğinde de yabancı ot kontrolü için oldukça sık kullanılmakta olan araç-gereç durumundadır. Bölgedeki üreticilerin %30'u ise kendilerine ait bahçe traktörünü çilek aralarını sürmek için kullanmaktadır. Traktörü olmayanlar ise

komşu ve akrabalarının traktörünü kullanarak sürüm işini gerçekleştirmektedirler. Bahçe traktörüne sahip üreticilerin tamamının ise işlediği çilek arazisi miktarı 10 dekar ve üzerindedir. Bahçe traktörü sahipliği üretim yapılan alan ile doğru orantılı olarak değişmektedir. Bitkisel üretimin yanında hayvansal üretim açısından da zengin olan bu bölgede özellikle büyükbaş hayvan yetiştiriciliği ön planda tutulmaktadır. Fakat bölgenin coğrafi açıdan engebeli olması ve çayır-mera alanları açısından yetersiz olmasından dolayı hayvancılık ancak ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde yapılmaktadır. Buna göre; üreticilerin %75'inin en az bir büyükbaş hayvanı bulunmaktadır. Organik çilek yetiştiriciliğinin yanında hayvancılık da yapan işletmelerin tamamı, hayvanlarının yem ihtiyaçlarını karşılamak için buğday, mısır ve çavdar ekimi de yapmaktadırlar. Hayvanı bulunan üreticiler, ortalama olarak 12 dekar mısır ve 7 dekar çavdar ekimi gerçekleştirmektedirler. Elde edilen mısırın tamamı da silaj yapımında kullanılmaktadır. Ekilen arazi miktarı üreticiler tarafından bakılan hayvan sayısı ile doğru orantılı olarak gelişmektedir.

Arazilerin boş bırakılması, zirai ilaç ve gübrenin kullanımının kısıtlı kalması ve bölgenin doğal yapısının bozulmaması gibi geri kalmışlık göstergesi olarak kabul edilen özellikler ile araştırma bölgesinde karşılaşılması o bölgede organik ürünlerin üretimini ön plana çıkarmaktadır

Dağ yöresinin organik tarım açısından önemli olduğunun farkında olan firmalar, bölgenin katma değer yaratmada en fazla ürettiği ürün olan çileğin organik olarak üretiminin bu bölgede yapılabileceğini ortaya koymuşlardır. Firmanın uyguladığı proje sayesinde özellikle Keles ilçesindeki üreticilerin organik çilek yetiştiriciliği faaliyetinde bulunmaları sağlanmıştır. Dağ

yöresi ilçelerde yapılan çilek üretimi tamamen sözleşmeli, firmalara yönelik yapılmakta ve üretilen çilek firmaya satılmaktadır. Üreticilerin sözleşmeli olarak yapmış oldukları üretimde, firma tarafında organik ilaç ve gübre temin edilmektedir. Bu ürünün satış fiyatı da ortalama olarak 2-3 TL arasında değişmekte olup konvansiyonel olarak üretilen çileğin fiyatıyla da aynı olduğu görülmektedir.

Dağ yöresi ilçelerde, organik çilek yetiştiriciliği yapan üreticilerin bu üretimlerine bağlı olarak ortaya çıkan gelir artışları ise üretilen ürünün alım garantisine bağlı olmasından dolayı daha önce hiç çilek üretmeyen üreticilerin çilek üretmeye başlaması ya da daha az üretimde bulunan üreticilerin üretim alanını arttırması şeklinde yorumlanabilir. Bu durumda, organik çilek fiyatı ile gelir artışı arasında istatistiksel olarak herhangi bir ilişkinin olmadığını söylemek mümkündür. Buna göre; üreticilerin %35'inin gelirlerinin 4001TL-6000 TL arasında, %28'inin 2001TL-4000 TL arasında ve yeni çilek üretimine başlayanların ise % 14'ünün gelirlerinin 0TL-2000TL arasında arttığı ifade edilebilir. Ayrıca, organik tarımda üreticilere sağlanan destekler de üreticilerin gelirlerini artmasına katkı sağlamaktadır. Organik çilek yetiştiriciliğinde dekara 70 TL destek verilmekte olup desteklemelerden üreticilerin tamamı yararlanmaktadır.

Üreticilerin Organik Tarıma Bakış Açıları

Organik tarım bilgilerini öğrenmek için uygulanan anketlerde, üreticilerden organik tarımı tanımlamaları istenmiştir. Üreticilerin %60'ı organik tarımı sadece zirai ilaç ve gübre kullanmadan yapılan tarım olarak tanımlarken, %40'ı bu konuda daha da bilinçlenerek organik tarımın sadece ilaç ve gübre kullanmadan yapılan tarım değil aynı zamanda çevreyi de koruyarak doğal yapıyı

bozmadan ve üründe de kalitenin yükselmesini sağlamak amacıyla yapılan tarım kapsamında değerlendirmiştir.

Organik çilek üretme konusunda ise üreticilere, özellikle neden organik üretimi seçtikleri sorulduğunda üreticilerin tamamı ilk olarak gelir yükseltme amaçlı organik tarıma başladıklarını belirtmişlerdir. Alıcı firmanın üretilen ürünleri talep etmesi de organik tarım üretiminde ikinci etken olarak görülmektedir.

Türkiye'de organik ürün yetiştirilmesinin birincil faktörü olan dış pazar talebi, araştırma alanında da kendini göstermiştir. Çünkü firmanın bölgeden organik çilek yetiştirme konusunda üreticilerden talepte bulunması ile üreticiler tarafından organik çilek yetiştirilmesi mümkün olmuştur. Böylece, önder çiftçi modeli ile hem dağ yöresinde organik çilek yetiştiriciliğine geçilmiş hem de üreticilerin organik tarım hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmıştır. Üreticilerin %61,5'i ilk defa önder çiftçi aracılığı ile organik tarım kavramını duyduklarını belirtmişlerdir. Üreticilerin %26'sı ise organik tarım kavramını firma sayesinde öğrendiklerini açıklamışlardır.

Çalışma alanındaki üreticilerin, organik çilek yetiştiriciliği ile ilgili beklentileri incelendiğinde; %59,5'i üretimlerinin tamamen alıcı firmaya bağlı olduğunu ve firmanın gelecekte bu ürünü almaması halinde ise üretimlerine devam edemeyeceklerini, %28'i üretimi arttırmayı düşündüğünü ve %12,5'i ise üretimden vazgeçmeyi düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Dağ yöresinde organik çilek yetiştiriciliğine ilişkin firma ve sertifikasyon kuruluşu tarafından gerekli bilgi ve doküman sağlanmaktadır. Ancak, firma yetkililerinin ve sertifikasyon kuruluşlarının belli dönemlerde üreticileri ziyaret etmelerinden dolayı, diğer zamanlarda bilgiye ulaşmakta güçlük

çektiklerini ve istedikleri bilgileri alamadıklarını belirtmişlerdir. Buna göre; üreticilerin %67'si teknik bilgiye ihtiyaç duyduğunu, %23'ü ise pazarlama bilgisine gerek duyduğunu ifade etmiştir. Üreticilerin tamamı, ürettikleri ürünlerin kaydını tutmakta olup özellikle önder çiftçi olarak seçilen üretici, gerekli bilgileri sağlamakta ve diğer üreticileri de yönlendirmektedir. Organik tarım konusunda görsel yayımda yeterince bilgi verilmemesi ve köylere güncel yazılı yayınların ulaşmaması nedeniyle üreticiler tarafından yeteri kadar bu konular takip edilememektedir. Üreticilerin tamamı, organik tarıma ilişkin güncel konuları öncelikle alıcı firmalardan ikinci olarak da sertifikasyon kuruluşlarından takip etmektedirler.

Tarımsal yayım faaliyetleri içerisinde, demonstrasyon ve tarla günleri üreticilerin bilgi edinmeleri konusunda en etkili iki faktör olarak öne çıkmaktadır. Buna ilişkin üreticilere demonstrasyon ve tarla günleri ile ilgili olarak yapılan çalışmalara ne kadar sıklıkta katıldığı sorulduğunda; üreticilerin %77'si nadiren demonstrasyon çalışmalarına katıldığını, %23'ü ise hiç katılmadığını belirtmiştir. Tarla günlerinde ise üreticilerin %91'unun hiç tarla günlerine katılmadığı, %9'unun ise nadiren katıldığı belirlenmiştir.

Sonuçlar

Organik çilek yetiştiriciliği konusunda istatistiki bilgilere bakıldığında Marmara bölgesine bağlı iller içerisinde Bursa'nın 4 dağ ilçesinin öne çıkması, organik çilek yetiştiren üreticilerin sosyo-ekonomik açıdan incelenmesini sağlamıştır. Türkiye kırsalında görülen göçe bağlı hane halkı büyüklüğü ortalamasının düşüklüğü, tarımsal üretimin yoğun bir şekilde yapılması ve üretilen ürünlerin alım garantisinin olması, organik çilek yetiştiren üreticilerde tersi bir durum

ortaya çıkarmaktadır. Ancak, yaş kriterine bakıldığında yörede üreticilerin %68,4'ünün 56 ve üzeri yaşında olması gelecekte bu ortalamanın düşeceğinin bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Organik çilek yetiştiren üreticiler içerisinde de bir üreticinin kadın olması, sadece arazi kayıtlarında kadının isminin görünmesi ve desteklemelerden faydalanmak istenmesinden dolayıdır. Üreticilerin %56'sı ilkokul mezunu iken, en yüksek eğitim seviyesi %3,5 gibi düşük bir oranla lise olarak karşımıza çıkmaktadır. İlkokul mezunu üreticilerin tamamı 56 ve üzeri yaş grubunda yer almaktadır. Yaşa bağlı olarak kırsal kesimde tipik olarak görülen eğitim seviyesinin düşüklüğü bu yörede de kendini göstermiştir.

Yörede ön plana çıkan diğer bir nokta ailelerde ek gelir olarak emekli maaşı olan mutlak bir bireyin olmasıdır. Bu sayede tarımsal üretimde bulunmasa bile üreticilerin bir güvence olarak bunu görmesi ve organik tarıma devam etme konusunda %59,5'inin alıcı firmanın ürünlerini almasına paralel olarak üretime devam edip etmeyeceklerini söylemesidir.

Üreticiler organik çilek üretimi sırasında kullanılan ilaç ve gübre konusunda tamamen firmaya bağlı olarak hareket etmektedirler. Bu da üreticilerin bu konularda yeteri kadar bilgi sahibi olmalarını kısıtlamaktadır. Aynı zamanda organik olarak yetiştirilen ürünün konvansiyonel ürün ile aynı fiyata satılması ürünün organik olmasından dolayı bir gelir artışı sağlamamaktadır. Gelir artışı daha çok üretilen ürünün alımının sözleşmeli olarak yapılmasından dolayı üretim alanlarının arttırılması ve daha önce ürün üretmeyen üreticilerin çilek üretmeye başlaması ile sağlanmıştır. Organik tarıma verilen desteklerde ikinci bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Organik çilek yetiştiriciliğinde alıcı firma ve sertifikasyon şirketinin önder bir çiftçi bularak yörede yetiştiriciliği gerçekleştirmesi tarımsal üretimde önder çiftçi konusunu ön plana çıkarmaktadır. Yörede firma bütün işlerini önder çiftçi aracılığı ile yapmaktadır. Fakat ürün üretiminin tamamen alıcı firmaya bağlı olması, gelecekte firmanın alımdan vazgeçmesi veya iflas etmesi durumunda yörede organik çilek üretiminin tamamen bırakılmasına neden olacaktır. Aynı zamanda tek bir firmanın bu konuda faaliyette bulunması ve örgütlenmeyi gerçekleştiremeyen üreticilerin firmaya bağımlı kalması üreticinin daha az gelire sahip olmasını sağlamaktadır.

Tarımsal yayım çalışmaları konusunda, İlçe Tarım Müdürlüğü'nden alınan bilgiler doğrultusunda üreticilerin herhangi bir talepte bulunmadıkları sadece destekleme ile ilgili bilgilerin temini sırasında üreticilerin Müdürlüğe geldikleri saptanmıştır. Demonstrasyon ve tarla günleri, alıcı firma aracılığı ile yapılmaktadır. Üreticilere demonstrasyon ve tarla günleri ile ilgili olarak yapılan çalışmalara üreticilerin %77'sinin nadiren, %23'ünün ise hiç demonstrasyon çalışmalarına katılmaması ve tarla günlerine de üreticilerin büyük bir çoğunluğunun (%91)hiç katılmaması üreticiler tarafından bu tür çalışmalara önem verilmediğini göstermektedir. Organik tarım ile ilgili yayınlanmış yazıların teminin sadece firma ve sertifikasyon kuruluşunun aracılığı ile olması gelecekte organik üretim konusunda bizlere fazla ümit vermemektedir.

Kaynaklar

- Akın, A., 2008. Akşehir İlçesinde Organik Çilek Yetiştiriciliğinin Benimsenmesi ve Yayılması Üzerine Bir Araştırma. Ankara Ün. Fen Bilimleri Enstitüsü. Doktora Tezi. Ankara, 210s.
- Anonim, 2014. Keles İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü kayıtları.
- BEBKA, "Tr41 Bursa Eskişehir Bilecik Bölge Planı 2010-2013 http://www.bebka.org.tr/site-sayfa-19-bursa-eskisehir-bilecik-bolge-plani_2010_2013.html (Erişim: 23.07.2014).
- Gürbüz, B., Yavuz, O., 2002. "Bursa Keles İlçesi Orman Ve Çevresi Köylerin Sosyo Ekonomik Yapısı Ve Yeni Tarımsal Üretim Faaliyetleri Önerileri". S:129-137. Kastamonu.
- Güven, S. 1996. "Toplumbilimlerinde Araştırma Yöntemleri". Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa.
- Karahan, H., Gürbüz, B., 2014. Orman Köylerinde Tarımsal Faaliyette Bulunan Aile İşletmelerinin Sosyo-Ekonomik Yapısı. Ulusal Aile Çiftçiliği Sempozyumu 30-31 Ekim 201, Ankara, s. 120-125.
- Nacar, Ç., 2012. Çilek Yetiştiriciliği. T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı. Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü. Alata Bahçe Kültürleri Araştırma İstasyonu. Erdemli-Mersin.
- Özcan, N. 2004. Gümüşhane İli Kelkit İlçesinde Çiftçilerin Organik Tarım Faaliyetine Katılımı Üzerine Bir Araştırma Ankara Üniversitesi Yüksek lisans tezi (basılmamış). Ankara, 68s.